

Rynket rose som invasiv art

En del af EU-projektet urbanLIFEcircles

I forbindelse med EU-projektet UrbanLIFEcircles som løber fra 2022-2027, arbejder vi i Naturafdelingen målrettet med bekæmpelse af invasive arter. Den målrettede bekæmpelse retter sig i dette projekt mod

rynket rose, pileurt, sildig og canadisk gyldenris og kæmpe-bjørneklo

Vi har i mange år bekæmpet kæmpe-bjørneklo på de kommunale arealer, men EU-projektet giver nu mulighed for at udvide det med yderligere tre arter på kommunale arealer. Der er ikke budget til at alle bestande skal være udryddet inden projektet slutter, så der vil også blive udarbejdet en prioriteringsliste.

Indrapportering via app'en Aarhus Borgertip

Vores plan er at få kortlagt alle bestande af de nævnte arter. Når der er skabt overblik over, hvor der findes bestande, foretager vi en målrettet bekæmpelse, som afhænger af forskellige forhold som lokation, størrelsen af bestanden, arten mm.

Hvis I observerer rynket rose, pileurt, sildig og canadisk gyldenris eller kæmpe-bjørneklo, bedes I derfor indrapportere det via "Borgertip"

På sidste side findes en guide til hvordan en indrapportering laves. Indrapporteringen behøver ikke foregå på lokationen, da man kan indsætte et punkt på et kort i app'en uanset hvor man befinder sig.

Rynket rose, også kendt som hybenrose, er i særdeleshed kendt på vores strande, diger og sommerhusområder

Pileurt befinder sig især langs vandløb, vejrabatter, transportkorridorer og andre grønne områder.

Gyldenris findes bl.a. på bynære ubenyttede arealer, affaldspladser, jernbaneskråninger og i folks haver.

Kæmpe-bjørneklo foretrækker moser, enge og langs åer, men findes også på fx overdrev og industrigrunde.

Biodiversitetskrise

Rynket rose er på den danske sortliste over de værste invasive arter i kategorien: "arter, der muligvis kan udryddes lokalt, men kun vil kunne holdes nede på acceptabelt niveau på landsplan". Rynket rose er den mest udbredte invasive art i Danmark, og udgør især en trussel mod strandoverdrev, klithede og andre kysthabitater, der repræsenterer noget af den mest oprindelige natur, vi har i Danmark. Store rosenkrat overskygger og fortrænger den naturligt hjemmehørende flora med det tilhørende dyreliv, og udgør en trussel mod biodiversiteten.

Rynket rose er svær at bekæmpe, og er særdeles hårdfør, da den både tåler salt, tørke, hård frost og stærk vind. Planten spreder sig effektivt ved at sætte mange og tætte rodsrud, og kan således vokse 1 m i diameter om året og blive 1-2 m høj. Via rodsrud breder planten sig over store områder, mens frøene kan spredes over længere afstande af dyr og mennesker eller flyde på vand. Dens hyben kan indeholde mellem 20 og 120 frø, og en voksen klon kan producere 600-1300 frø pr. kvadratmeter. Frøene er levedygtige i jorden i flere år, præcis hvor mange vides ikke.

Bekæmpelsesmetoder

Da rynket rose er vidt udbredt, er det nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen. Bedste praksis for dette er ifølge Naturstyrelsen:

1. Skaf et overblik over forekomsterne (*en del af urbanLIFEcircles*)
2. Sørg for vedvarende information og medinddragelse borgere (*SoMe opslag, vejledninger etc.*)
3. Stop spredning til nye lokaliteter (*fx slåning af digerne eller tildækning af dem*)
4. Udryd nye bevoksninger så snart de dukker op (*hvis I ser nye skud, så træk dem op*)
5. Iværksæt en systematisk bekæmpelse af de bevoksninger som skal fjernes (*en del af urbanLIFEcircles*)
6. Følg op på afsluttet bekæmpelse i mindst to vækstsæsoner (*en del af urbanLIFEcircles og normal drift*)
7. Anvend forskellige kombinationer af bekæmpelsesmetoder, tilpasset de lokale forhold (*urbanLIFEcircles*)

Rynket rose kan bekæmpes ved bl.a. slåning, opgravning, græsning og tildækning.

For at holde planten nede, og i særdeleshed for at undgå frøspredning, jf. ovenstående pkt. 3, kan man slå bestanden ned flere gange om året, og altid inden der igen dannes blomst og hyben, så muligheden for frøspredning fjernes. De vil typisk vokse frem omkring juni og et godt stykke ind i oktober, hvorfor slåning startes i april/maj, i juni samt i oktober. Der er ikke tydelige forsøg som viser, at slåning alene kan fjerne planten, og der er risiko for foryngelse af planten ved slåning, hvorfor det er vigtigt, at bekæmpelsen er konsekvent, og at der ikke hoppes over et enkelt år. De mange eksempler der findes på mislykkede rydninger skyldes oftest, at bekæmpelsen ikke er foretaget systematisk og er opgivet for tidligt.

Det vil sandsynligvis ikke udrydde rosen ved blot slåning, men på den måde kan spredningen af frø som minimum nedsættes, og gerne helt fjernes fra området.

Da opgravning ikke er muligt på diget, vil tildækning i stedet være vejen frem for at udrydde planten. Det skal være noget kraftigt plastik der skal lægges ud, og det skal holdes godt nede af fx sandsække eller lignende.

Hvis det skulle lykkes at udrydde planten, skal der etableres et muldlag på diget, hvorefter der sås en græsblanding som er specielt udviklet til diger, da rødderne vokser ind i hinanden, så de bedre kan holde på mulden.

Og så skal man selvfølgelig altid huske på, at sanker man hyben, skal resterne smides i skraldespanden og ikke i komposten, da der ellers er stor risiko for at der vil vokse nye buske frem af komposten, hvilket vil gøre hele bekæmpelsen noget nær omsonst.

Man er altid velkommen til at kontakte os for vejledning eller spørgsmål via bjorneklo@mtm.aarhus.dk

Der findes meget mere information om bl.a. bekæmpelsesmetoder på Miljøstyrelsens hjemmeside [Forebyggelse og bekæmpelse - Miljøstyrelsen \(mst.dk\)](http://Forebyggelse%20og%20bekampelse%20-%20Miljostyrelsen%20(mst.dk))

Alternativer

Foruden at undgå spredning af arten og etablering af nye bestande, så opfordrer kommunen også til, at private ejere fjerner deres rynket rose i haverne, da disse blot vil være endnu en spredningskilde.

Alternativer til andre arter der i stedet kan plantes, kunne fx være:

- Hunderose
- Æblerose
- Håret blågrøn rose
- Slåen
- Hvidtjørn
- Havtorn

Det vil være optimalt at vente med at plante nyt, til det er sikret, at hele rosen er fjernet, og der ikke dukker nye rodskud op, som kan gemme sig bag fx slåens torne.

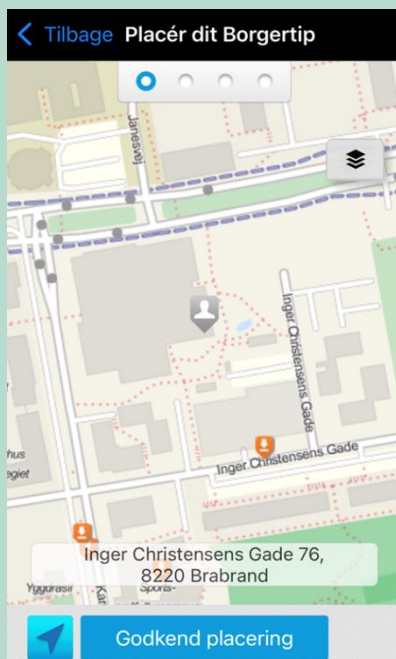

Guide til indrapportering af fund i app'en Aarhus Borgertip

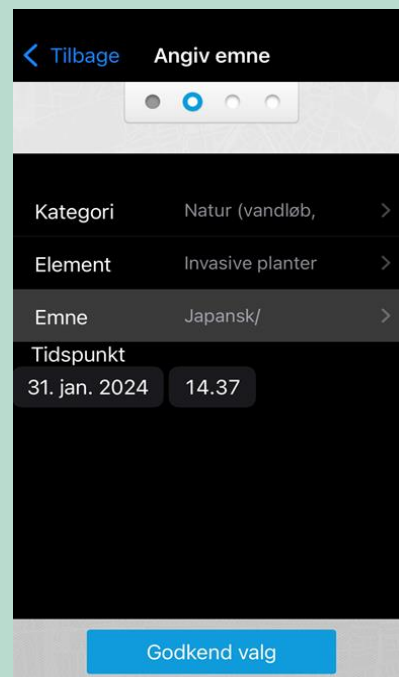
1. Tryk på knappen "Giv os et Borgertip":

2. Vælg lokation for den fundne invasive art ved at placere markøren og derefter "Godkend":

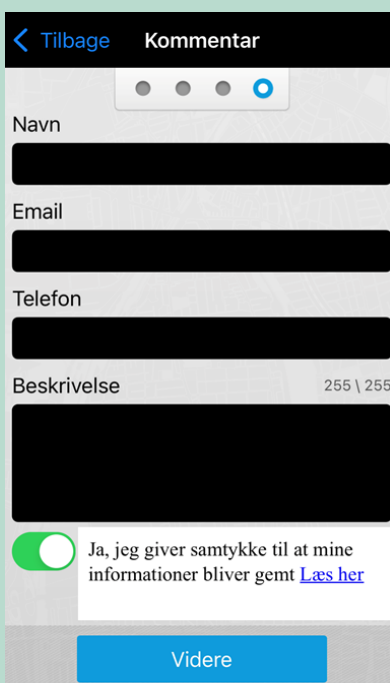
3. For **Kategori** vælges "Natur (vandløb, , skove m.v.)", for **Element** vælges "Invasive planter" og for **Emne** vælges den invasive art som er fundet, eks. "Japansk/kæmpe pileurt":

4. Hvis der er taget billeder af fundet, indsæt dem da. Ellers indsæt et blankt foto, da der skal indsættes noget her for at kunne trykke "Videre".

5. Udfyld navn, email og tlf. nr. Under Beskrivelse kan det noteres, hvor stor bestanden ca. er

6. Tjek at oplysningerne er korrekte og tryk på "Send Borgertip".

